

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Кафедра соціології і публічного управління
(назва кафедри, яка забезпечує викладання дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Риторика

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

галузь знань 5 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва)

спеціальність 054 Соціологія
(шифр і назва)

освітня програма Соціологія управління
(назви освітніх програм спеціальностей)

вид дисципліни професійна підготовка; вибіркова
(загальна підготовка / професійна підготовка; обов'язкова/вибіркова)

форма навчання денна
(денна / заочна/дистанційна)

Харків – 2023 рік

ЛИСТ ЗАТВЕРДЖЕННЯ

Робоча програма з навчальної дисципліни Риторика
(назва дисципліни)

Розробник:

старший викладач Григор'єва С.В.
(посада, науковий ступінь та вчене звання) (підпис) (ініціали та прізвище)

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри
соціології і публічного управління
(назва кафедри, яка забезпечує викладання дисципліни)

Протокол від «30» червня 2023 року № 6

Завідувач кафедри В.М.Мороз
(підпис) (ініціали та прізвище)

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Шифр та назва освітньої програми 054 “Соціологія управління”

Кафедра соціології і публічного управління

(назва кафедри на якій викладається дисципліна)

Гарант ОП

Бірюкова М.В.
(ПБ)

30.06.2023
(Підпис, дата)

Завідувач кафедрою

Мороз В.М.
(ПБ)

30.06.2023
(Підпис, дата)

ЛИСТ ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

№ зп	Дата засідання кафедри-розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри (яка викладає)	Підпис завідувача кафедри (на якій викладається)	Підпис гаранта освітньої програми
1					
2					
3					
4					
5					

МЕТА, КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу: ознайомлення з основами класичної й сучасної риторики як науки про мисленнєво-мовленнєву діяльність, спрямовану на переконання, досягнення мети в процесі мовної комунікації, набуття практичних навичок укладання текстів виступів і їх проголошення, удосконалення норм і правил культури мовлення, підготовка до організації ефективного спілкування в професійній діяльності.

Компетентності:

- Здатність презентувати результати соціологічних досліджень для фахівців та нефахівців (СК07).
- Здатність аналізувати соціальні відносини та ефективність соціальних комунікацій, здійснювати соціологічне забезпечення управління в окремих сферах їх існування (СК12).

Результати навчання:

- Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури (РН08).
- Презентувати результати власних досліджень для фахівців і нефахівців (РН11)

У результаті вивчення дисципліни «Риторика» студенти повинні:

Знати:

- основні категорії та розділи класичної риторики;
- основні роди та види сучасного красномовства;
- канали впливу ритора на аудиторію;
- ораторські прийоми публічного мовлення.

Вміти:

- самостійно складати текст промови чи виступу;
- володіти навичками спілкування з аудиторією;
- риторично грамотно виголошувати промову;
- застосовувати комунікативні засоби впливу в умовах публічного мовлення.

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Попередні дисципліни:	Наступні дисципліни:
Загальна соціологія	Соціологія організацій
Соціологія культури	Соціологія управління

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(розподіл навчального часу за семестрами та видами навчальних занять)

Семестр	Загальний обсяг (годин) / кредитів ECTS	З них		За видами аудиторних занять (годин)			Індивідуальні завдання студентів (КП, КР, РГ, Р, РЕ)	Поточний контроль	Семестровий контроль	
		Аудиторні заняття (годин)	Самостійна робота (годин)	Лекції	Лабораторні заняття	Практичні заняття, семінари			Контрольні роботи (кількість робіт)	Залік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
4	90/3	48	42	16		32	32 РЕ	2	+	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до загального обсягу складає
53 %

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п.	Види навчальних занять (Л, ЛЗ, ПЗ, СР)	Кількість годин	Номер семестру (якщо дисципліна викладається у декількох семестрах). Назви змістових модулів. Найменування тем та питань кожного заняття. Завдання на самостійну роботу.	Рекомендована література (базова, допоміжна)
1	2	3	4	6
1	Л	2	Модуль 1. Теоретичні основи риторики Тема 1. Риторика як наука й навчальна дисципліна 1. Риторика як наука. Основні поняття риторики. 2. Розділи класичної риторики. 3. Риторичні закони. 4. Зв'язок риторики з іншими науками.	1-6, 7, 8
2	С	6	Тема 1. Риторика як наука й навчальна дисципліна 1. Підготуйте повідомлення «Міфологія культури давніх цивілізацій» 2. Риторичні закони. 3. Зв'язок риторики з іншими науками.	1-6, 7,8
3	ПЗ	2	Тема 1. Риторика як наука й навчальна дисципліна 1. Риторика як наука. Основні поняття риторики. 2. Розділи класичної риторики. 3. Риторичні закони. 4. Зв'язок риторики з іншими науками	1-6, 7,8
4	Л	2	Тема 2. Історичні витоки та розвиток риторики: традиції та сучасність 1. Виникнення й розвиток риторики в Давній Греції. 2. Ораторське мистецтво в Середні віки. 3. Особливості розвитку риторики в епоху Відродження. 4. Ораторське мистецтво в Європі Нового часу: 5. Розвиток ораторського мистецтва в Україні.	1-6, 12, 13, 17
5	С	6	Тема 2. Історичні витоки та розвиток риторики: традиції та сучасність 1. Ознайомтесь із текстом «Друга промова проти Філіппа» Демосфена (або з будь-якою іншою промовою видатних ораторів). Зробіть риторичний аналіз промови 2. Укладіть словник основних термінів до теми «Історія риторики».	1-6, 12, 13, 17
6	ПЗ	4	Тема 2. Історичні витоки та розвиток риторики: традиції та сучасність 1. Витоки давньоукраїнського красномовства. 2. Українське красномовство в XIII – XVII ст. 3. Київська школа риторики. 4. Розвиток сучасної української риторики	1-6, 12, 13, 17

7	Л	2	Тема 3. Майстерність публічного виступу 1. Види публічних виступів. 2. Методика та етапи підготовки публічного виступу. 3. Структура ораторського твору. 4. Культура сприймання публічного виступу. Види запитань	1-6, 7, 12, 16, 18
8	С	6	Тема 3. Майстерність публічного виступу 1. Ознайомтесь із рекомендаціями Ф. Прокоповича про складання похвальних (епідейктичних) промов. На їхній основі підготуйте власну промову на одну із запропонованих тем: 1) Промова з нагоди Дня народження; 2) Весільна промова; 3) Промова під час вручення подарунків; 4) Промова-подяка; 5) Промова-привітання; 6) Промова-прощання; 7) Промова-похвала. 2. Укладіть словник основних термінів до теми «Майстерність публічного виступу». 3. Підготуйте невелику (до 3 хв) промову на одну й ту ж тему для трьох різних аудиторій. 4. Підготуйте і виголосіть невелику (до 3 хв) інформаційну промову 5. Підготуйте й виголосіть невелику (до 3 хв) переконувальну промову. 6. Підготуйте й виголосіть коротку (до 3 хв) промову із запропонованої тематики (див. розділ «Теми для публічних виступів» або на довільну тему.	1-6, 7, 12, 16, 18
9	ПЗ	4	Тема 3. Майстерність публічного виступу 1. Види публічних виступів. 2. Методи та етапи підготовки публічного виступу. 3. Структура ораторського твору.	1-6, 7, 12, 16, 18
10	Л	2	Тема 4. Логіко-емоційні засади промови 1. Логічні засади промови. 2. Психологічні основи публічного виступу. 3. Основні способи переконування.	1-6, 10, 11, 13, 15-18
11	С	6	Тема 4. Логіко-емоційні засади промови 1. Опишіть нинішню політичну ситуацію в Україні, виклавши власні суб'єктивні емоції. Потім переписіть цей текст, користуючись самими лише логічними доказами. Порівняйте обидва тексти. Який текст – перший чи другий – дався вам легше? Спробуйте поєднати обидва тексти в новий варіант. 2. Спробуйте уявити, що вам хочеться поділитися враженнями про нещодавно прочитану книгу: а) зі своїм другом; б) зі своїм дідусем; в) одногрупниками. У чому полягатиме казуальний момент вашої розповіді в кожному випадку?	1-6, 10, 11, 13, 15-18
12	ПЗ	6	Тема 4. Логіко-емоційні засади промови 1. Синтаксичний рівень тексту. 2. Стилістичний рівень тексту. 3. Харизма оратора – лідера суспільства. 4. Рекламна риторика й екологія Слова. 5. Мистецтво полемічного спілкування. 6. Магія живого слова.	1-6, 10, 11, 13, 15-18.
13	Л	2	Модуль 2. Техніка мовлення оратора Тема 5. Елементи художності та літературні прийоми	1-6, 9, 12, 14

			<p>в мові оратора</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про художній образ 2. Звуковий рівень тексту 3. Лексичний рівень тексту 4. Синтаксичний рівень тексту 5. Стилiстичний рівень тексту 	
14	С	6	<p>Тема 5. Елементи художності та літературні прийоми в мові оратора</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Яке явище висміюється у наведеному уривку з вірша Д. Білоуса "Що значить слово "значить"? 205 Раз на запитання просте – Що значить слово «значить»? – сказав: це, значить, значить те, що слово «значить» значить! 2. За допомогою яких лексичних засобів передано психологічний стан в даному уривку: На серці було так легко! Хотілося зацюнашити щось таке!.. Хотілося стрибати, жмакати когось в обіймах!.. 3. Виділіть з даного лексичного матеріалу слова, які вживаються в сфері академічного красномовства. До яких груп лексики належать слова, що залишилися? Чкурнути, дотримуватися, диференціація, файний, говорити, ідіот, ідіома, пошана, хронологія, шампусік, глагол, йти, вода, шурупити, довбану, фонема, природа, вуйко. 4. Спробуйте у поданому нижче реченні замінити вульгаризми на евфемізми та перифрази. У неї морда – хоч пацюків бий! Не лізь своїми ратицями до мене обійматися! 5. Переробіть послідовно на риторичний вигук, риторичне звертання, риторичне запитання таку фразу: Український фольклор є скарбницею нашої духовності. 6. Використовуючи нижчеподані слова, створіть два варіанти речення: а) побудованого на зевгмі та асиндетоні; б) побудованого на зевгмі та полісендитоні: Веселка, червоний, оранжевий, жовтий, зелений, блакитний, синій, фіолетовий. 7. Напишіть коротку промову на тему: «Мій перший публічний виступ», використовуючи такі тропи та фігури: синекдоха, амфіболія, синтаксичний паралелізм, еліпс, апасіопеза, паралепсис, аномінація, градація. Радимо спочатку створити «сухий» логічний текст, а потім «оздобити» його за рахунок згаданих прийомів. 	1-6, 9, 12, 14
15	ПЗ	4	<p>Тема 5. Елементи художності та літературні прийоми в мові оратора</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дихання. Види дихання. 2. Голос. Властивості голосу. 3. Дикція, орфоепія. Причини порушення орфоепічних норм у мовленні. 	1-6, 9, 12, 14
16	Л	4	<p>Тема. 6. Техніка мовлення оратора. Складники техніки мовлення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дихання. Види дихання. 2. Голос. Властивості голосу. 	1-6, 13, 15-18

			<p>3. Дикція, орфоепія. Причини порушення орфоепічних норм у мовленні.</p> <p>4. Інтонація як мовне явище, її сутність і значення.</p> <p>5. Фразовий наголос. Види фразових наголосів.</p>	
17	С	6	<p>Тема. 6. Техніка мовлення оратора. Складники техніки мовлення</p> <p>1. Повністю видихніть через рот повітря з легень. Затамуйте подих; намагайте пульс; відрахуйте 6 ударів і спробуйте набирати повітря через ніс так, аби повністю заповнити нижню частину легень – до діафрагми (2 удари пульсу); середню частину легенів (2 удари пульсу); верхню частину легенів – до гортані (2 удари пульсу). Знову затамуйте подих (6 ударів пульсу) і утримуйте повітря в собі (6 ударів пульсу). Повторіть видих. Зробіть цю вправу 6 разів. При цьому краще сидіти в розслабленій позі. Чи 211 «слухається» вас після цього дихання? Як поводить себе серце? Застосовуйте цю вправу тоді, коли вас охоплює нервовий стан перед виходом до аудиторії.</p> <p>2. Видихніть повітря так само, як у попередній вправі (через рот). Наберіть повітря до самої діафрагми і, видихаючи, голосно скажіть «А-а-аа...» Порівняйте звучність з тою, яка була б притаманна звуку «А», якби ви вимовляли його, спираючи струмінь повітря лише на гортань. Чи помітили ви різницю? Запам'ятайте: оратор, як і співак, мусить звикнути говорити при опорі на діафрагму (поставлений голос).</p>	1-6, 13, 15-18
18	ПЗ	8	<p>Тема. 6. Техніка мовлення оратора. Складники техніки мовлення</p> <p>1. Інтонація як мовне явище, її сутність і значення.</p> <p>2. Фразовий наголос. Види фразових наголосів.</p> <p>3. Підготуйте публічні виступи на такі теми: •Мої роздуми про милосердя. •Що нам заважає вчитися? •Які ми – сучасні студенти? •Чи потрібна риторика сучасному студенту</p>	1-6, 13, 15-18
19	Л	2	<p>Тема 7. Оратор і аудиторія</p> <p>1. Зовнішній вигляд оратора.</p> <p>2. Вимоги до невербальних засобів промовця.</p> <p>3. Місце проведення промови.</p>	1-6, 5-8, 10-11, 13, 15-18,
20	С	6	<p>Тема 7. Оратор і аудиторія</p> <p>1. Спробуйте прочитати невеликий текст перед дзеркалом. Скільки разів ви відірвалися від тексту, аби зазирнути самому собі в очі? Повторіть цю вправу із співбесідником.</p> <p>2. Спробуйте «змалювати» жестами (без слів) перед товаришем такі ролі: сліпий, кишеньковий злодій, гонорова особа, старий чоловік (жінка), невпевнена в собі особа і т.д. Нехай ваш товариш вгадає, кого ви зобразили</p> <p>3. Проведіть репетицію виходу до аудиторії зі своїми товаришами. Відзначайте один в одного всі можливі недоречності (зціплення, скутість жестів, незграбну поставу, кам'яне обличчя, переляканий погляд,</p>	1-6, 5-8, 10-11, 13, 18

			невпевнену або занадто швидку ходу тощо).	
21	ПЗ	4	Тема 7. Оратор і аудиторія 1. Зовнішня культура оратора. 2. Невербальні засоби впливу оратора на аудиторію. 3. Місце проведення промови.	1-6, 5-8, 10-11, 13, 15
Разом(годин)		90		

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва видів самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання лекційного матеріалу	8
2	Підготовка до практичних(семінарських) занять	16
3	Самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях	6
4	Виконання індивідуальних завдань, підготовка командних проектів	12
	Разом	42

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Протягом семестру здійснюється підготовка та захист презентації за темами командних та індивідуальних проектів, відповідно до тем курсу.

№ з/п	Назва індивідуального завдання та (або) його розділів	(на якому тижні)
1	1. Підберіть афоризми про силу й красу красномовства. 2. Розкрийте тему «Риторика в житті людини», використавши подані нижче прислів'я та приказки. Подумайте, у якому порядку варто розташувати ці вислови. Плете, що слина до губи принесе. Наговорив чотири міхи чорної вовни. Та всі неповні. Умій сказати, умій і замовчати. Слово старше, ніж гроші. Не кажи – не вмію, а кажи навчусь. Добре слово варте завдатку. Умієш говорити – умій слухати. Що скаже – неначе зв'яже.	1-2
2	Підготувати командні проекти на теми: • Ораторство Демосфена. • Сократ як ритор. • Платон про риторику. • Риторика Аристотеля. • Риторика Цицерона. • Особливості військової риторики Цезаря. • Митрополит Іларіон – видатний християнський проповідник	3-4

	Київської Русі. •Володимир Мономах – проповідник ранньоукраїнської доби. •Мовний стиль риторики Івана Вишенського. •Філософія слова Григорія Сковороди. •Промови, що змінили світ.	
3	Підготуйте публічні виступи на такі теми: •Професійна армія: за і проти. •Головне місто в моєму житті. •Література (поезія) в житті молодого людини. •Книга, яку я пам'ятаю з дитинства.	5-6
4	Підготуйте публічні виступи на такі теми: • Сучасна сім'я: яка вона? • Яким я хочу бачити заклади вищої освіти майбутнього? • Що значить бути сучасним? • Ціннісні орієнтації сучасної молоді. • Релігія в житті людини. • Як бути впевненим у собі. • Чи може краса врятувати світ? • Екологічні катастрофи: чому ми їх не помічаємо?	7-8
5	Підготуйте публічні виступи на такі теми: • Харизма оратора – лідера суспільства. 168 • Рекламна риторика й екологія Слова. • Мистецтво полемічного спілкування. • Магія живого слова.	9-10
6	Підготуйте публічні виступи на такі теми: • Що Ви знаєте про архітектуру рідного міста? • Чи знаємо ми свою національну культуру? • Що означає бути інтелігентною людиною? • Україна багата на таланти.	11-12
7	Підготуйте публічні виступи на такі теми: •Мої роздуми про милосердя. •Що нам заважає вчитися? •Які ми – сучасні студенти? •Чи потрібна риторика сучасному студенту?	13-14
8	Підготуйте публічні виступи на такі теми: •Здоровий спосіб життя, що це? •Секрети генної інженерії. •Це модно завжди. •Очевидне-неймовірне в нашому житті.	15-16

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час проведення лекційних занять з навчальної дисципліни передбачено застосування таких методів навчання: пояснювально-ілюстративний метод (демонстрація на екрані слайдів презентацій, візуалізації навчального матеріалу); метод проблемного викладення; частково-пошуковий, або евристичний метод (лекції за окремими темами викладаються в проблемній формі)

Під час проведення семінарських занять застосовується: репродуктивний метод (засвоєння базових понять курсу); частково-пошуковий, або евристичний метод (під час підготовки індивідуальних проєктів); дослідницький метод (студенти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть дослідження, виміри та виконують інші пошукові

дії для створення презентації на задану тему). Семінарські заняття можуть бути побудовані у формі дискусії.

Лекції – викладення теоретичного матеріалу лектором згідно навчальної програми і розподілу годин поміж темами. Використовуються різні інтерактивні форми активізації аудиторії та відеопрезентації вербальної інформації. Лектор має власний конспект, що відображає основний зміст теми, студенти занотують нову інформацію у власні конспекти.

Практичні заняття – проводяться у формі семінарських занять. Для семінарських занять студенти опрацьовують лекційний матеріал, готують виступи з використанням навчальної і наукової літератури, виступають з презентаціями. Лектор оцінює активність студентів впродовж семінару за прийнятою шкалою оцінок в балах. Під час семінарського заняття обов'язково за кожною темою оцінюються рівень знань студентів за допомогою тестових завдань та письмової самостійної роботи на знання основних понять за темою. На семінарському Семінарські заняття можуть бути побудовані у формі ділової гри або дискусії.

Індивідуальне завдання – вид самостійної роботи поза аудиторними годинами, коли студент, використовуючи лекційний матеріал та додаткові джерела знань, розробляє особисту тему.

Підготовка презентації – вид самостійної роботи, що виконується студентом поза аудиторними годинами. Студент вільно обирає тематику з числа тем, які пропонуються планами семінарських занять, або узгоджує з викладачем ініціативну тематику. Наступним кроком студент здійснює бібліографічний пошук, використовуючи бібліотечні фонди або Інтернет-ресурси. Також складає план презентації або ставить питання, на які треба отримати аргументовану відповідь. Опанувавши джерела за темою, студент розкриває зміст питань та представляє виконану роботу на семінарі. Обсяг презентації – 16-25 слайдів, текст доповіді – 4-6 стандартних сторінок, набраних на комп'ютері. Основний зміст презентації доповідається у вільній формі на семінарському занятті, і студент отримує оцінку від викладача.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. Підсумковий (семестровий) контроль проводиться у формі заліку або шляхом накопичення балів за поточним контролем по змістовним модулям.

Залік – письмова або усна відповідь на питання, що містяться в екзаменаційному білеті. Питання залікових білетів доводяться до студентів заздалегідь. Лектор-екзаменатор оцінює якість відповіді студента за прийнятою шкалою академічних оцінок.

Контрольні питання з курсу до заліку:

1. Предмет і завдання курсу «Риторика».
2. Основні поняття риторики.
3. Розділи класичної риторики.
4. Риторичні закони.
5. Зв'язок риторики з іншими науками.
6. Античне ораторське мистецтво.
7. Ораторське мистецтво в середні віки.
8. Розвиток риторики в Європі нового часу.
9. Розвиток ораторського мистецтва в Україні.
10. Академічне красномовство.
11. Політичне красномовство.
12. Судове (юридичне) красномовство.
13. Церковне красномовство.
14. Суспільно-побутове красномовство.
15. . Види публічних виступів.
16. Методи та етапи підготовки публічного виступу.
17. Структура ораторського твору.
18. Система логічних доказів.
19. Логічна побудова тексту.
20. Логічні помилки, їх види.
21. Аргументація як процес наведення доказів. Особливості укладання.
22. Звуковий рівень тексту.
23. Лексичний рівень тексту.
24. Синтаксичний рівень тексту.
25. Стилістичний рівень тексту.
26. Дихання. Види дихання.
27. Голос. Властивості голосу.
28. Дикція, орфоепія. Причини порушення орфоепічних норм у мовленні.
29. Інтонація як мовне явище, її сутність і значення.
30. Фразовий наголос. Види фразових наголосів.
31. Зовнішній вигляд оратора.
32. Вимоги до невербальних засобів промовця.
33. Місце проведення промови.
34. Риторика – мистецтво професійної комунікації.
35. Найвидатніші ритори періоду Київської Русі.
36. Роль Петра Могили в розвитку риторичної науки.
37. Антична риторична спадщина в Україні.

38. І. Франко – визначний публіцист і оратор.
39. Комунікативні девіації та способи їх уникнення.
40. Основи культури й техніки мовлення в системі професійної підготовки студентів, майбутніх фахівців України.
41. Культура спілкування сучасної сім'ї.
42. Сакральна риторика, Святе Письмо про Слово.
43. Риторика й державне життя.
44. «Риторична формула» як сукупність семи законів організації та управління мисленнево-мовленнєвою діяльністю.
45. Риторика в системі професійної підготовки студентів, майбутніх лідерів України.
46. Ораторське мистецтво в Стародавній Греції.
47. Сократ як майстер академічних бесід-діалогів.
48. Ораторське мистецтво Стародавнього Риму.
49. Видатний український любомудр Григорій Сковорода – майстер красного слова.
50. Риторика й поезія.
51. Оратор і аудиторія: контакт, вплив, взаємодія.
52. Ораторське мистецтво в житті сучасної людини.
53. Формування духовно-моральної культури особистості засобами живого слова.
54. Рекламна риторика й екологія Слова.
55. Етика й етикет виступу оратора-політика в нестандартній ситуації.
56. Риторична специфіка жанрів засобів масової комунікації.
57. Дебати: традиції та сучасність.
58. Система логічних доказів.
59. Логічна побудова тексту.
60. Логічні помилки, їх види.

2. Поточний контроль проводиться за результатами роботи студентів на семінарських заняттях, методом оцінювання контрольних робіт, шляхом оцінювання тестів, самостійних робіт, індивідуальних завдань, командних проєктів, презентацій.

Контроль на семінарських заняттях – оцінювання виступів студентів, відповідей на питання поставлені викладачем, оцінці виконання тестових завдань, оцінок під час самостійних робіт, оцінювання внеску окремих студентів у групову роботу, наприклад, активність в діловій грі.

Контрольна робота – вид поточного контролю знань студентів, який має на меті виявити рівень знань студентів, що отримані за пройденим матеріалом. Дата проведення контрольної роботи доводиться до студентів і призначається по завершенню вивчення змістовного модулю. Питання або практичні завдання готує викладач, що веде практичні заняття, вони узгоджуються з лекційними питаннями і тематикою семінарських занять. Завдання можуть передбачати творчу роботу, відповідь на тестові завдання тощо. Контрольна робота виконується у письмовій формі в присутності викладача, оцінюється за прийнятою шкалою і оцінка може використовувати викладачем для підрахунку кумулятивного балу за підсумками вивчення дисципліни.

Індивідуальні завдання – оцінюються викладачем або за результатами доповіді на практичному занятті або окремо за наданим текстом.

Виконання проєкту передбачає командну(2-3 студента) або індивідуальну дослідницьку роботу за вибраною темою, підготовку письмового звіту та проведення

презентації за допомогою мультимедійного обладнання в присутності викладачів кафедри. Командний проект – це пізнавально-аналітична робота.

Ціль проекту полягає в перевірці успішності засвоєння студентами категоріального апарату соціології та уміння використовувати соціологічну уяву для аналізу явищ і процесів, що відбуваються у суспільстві.

Індивідуальний проект виконується за персональною темою.

Командний проект – це пізнавально-аналітична робота групи студентів (3-4 люд.). Зміст командного проекту полягає в критичному аналізі підходів і точок зору по одній із соціальних проблем.

**РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ, ТА ШКАЛА
ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ (НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS)**

Таблиця 1. Розподіл балів для оцінювання успішності студента для залік

Контрольні роботи (тестові за темами)	Контрольні роботи (за модулями)	Індивідуальні завдання (проекти)	залік	Сума
40 (5*8)	20 (10*2)	20	20	100

Таблиця 2. Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ЄКТС

Рейтингов а Оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначенн я	Національн а оцінка	Критерії оцінювання	
			позит ивні	негативні
1	2	3	4	5
90-100	A	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> - Глибоке знання навчального матеріалу модуля, що містяться в основних і додаткових літературних джерелах; - вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; - вміння проводити теоретичні розрахунки; - відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно послідовні; - вміння вирішувати складні практичні 	Відповіді на запитання можуть містити незначні неточності

			задачі.	
82-89	B	Добре	<p>- Глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу, що передбачений модулем;</p> <p>- вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки;</p> <p>- вміння вирішувати складні практичні задачі.</p>	Відповіді на запитання містять певні неточності ;
75-81	C	Добре	<p>- Міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування;</p> <p>- вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки;</p> <p>- вміння вирішувати практичні задачі.</p>	- невміння використовувати теоретичні знання для вирішення складних практичних задач .
	D	Задовільно	- Знання основних фундаментальних положень	Невміння давати аргументовані відповіді на

64-74	Д		матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування ; - вміння вирішувати прості практичні задачі .	запитання; - невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки ; - невміння вирішувати складні практичні задачі .
60-63	Е	Задовільно	- Знання основних фундаментальних положень матеріалу модуля, - вміння вирішувати найпростіші практичні задачі .	Незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу модуля; - невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; - невміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач
35-59	FX (потрібне додаткове вивчення)	Незадовільно	Додаткове вивчення матеріалу модуля може бути виконане в терміни, що передбачені навчальним планом .	Незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу модуля; - істотні помилки у відповідях на запитання; - невміння розв'язувати прості практичні задачі .
1-34	Ф (потрібне повторне вивчення)	Незадовільно	-	- Повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу модуля; - істотні помилки у відповідях на запитання; - не знання основних фундаментальних

				положень; - невміння орієнтуватися під час розв'язання простих практичних задач
--	--	--	--	--

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(надається перелік складових навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни та посилання на сайт, де вони розташовані)

- 1) сілабус
- 2) робоча програма навчальної дисципліни
- 3) навчальний контент (конспект або розширений план лекцій);
- 4) плани семінарських занять
- 5) завдання для самостійної роботи студентів
- 6) питання, задачі, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь студентів
- 7) бібліотечний фонд університету і кафедри
- 8) сайт кафедри: <http://web.kpi.kharkov.ua/sp/054-sotsiologiya-bakalavr-2/>

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

1	Риторика: навч. посібн. (упор. Т.К. Ісаєнко, А.В. Лисенко). – Полтава: ПолтНТУ, 2019. – 247с. http://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PolNTU/6085/1/%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82%20%D0%A0%D0%B8%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%B0.pdf
2	Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика: Навч. посіб. — 2-ге вид., стер. — К.: Вища шк., 2018. —311 с. http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/38856/mod_resource/content/1/%D0%A0%D0%B8%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%9C%D0%B0%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%BE.pdf
3	Середа Н. В. Основи ораторської майстерності: навчальний посібник / Середа Н. В., Квасник О. В. – Харків : НТУ «ХПІ», 2019. – 304 с. http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/47845/1/Book_2020_Sereda_Oratorska_maisternist.PDF
4	Сагач Г. Риторика Підручник. — 2-ге вид., перероб. і доп. — Київ: Ін Юре, 2000. — 567 с. https://www.twirpx.com/file/1668670/
5	James A. Herrick The History and Theory of Rhetoric An Introduction https://www.routledge.com/The-History-and-Theory-of-Rhetoric-An-Introduction/Herrick/p/book/9780367427344

Допоміжна література

6	Абрамович С. Д. Риторика загальна та судова: навч. посіб. / С. Д. Абрамович, В. В. Молдован, М. Ю. Чикарькова. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 426 с.
7	Вандишев В.М. Риторика. Екскурс в історію вчень і понять / В.М. Вандишев. – К.: Кондор, 2003.
8	Великий тлумачний словник сучасної української мови / [укл. і гол. ред. В. Т. Бусел]. – Київ – Ірпінь: ВТФ «Перун», 2002. – 1440 с.
9	Дзюбенко О.Г. Культура дискусій / О. Г. Дзюбенко, Т. В. Присяжний. – К.: Політиздат України, 1990. – 160 с.
10	Мацько Л. І. Риторика: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Л. І. Мацько, О. М. Мацько. – К.: Вища шк., 2003. – 311 с.
11	Сагач Г. М. Риторика: навч. посіб. для студ. серед. і вищ. навч. закладів/ Г. М. Сагач. – 2-ге вид., перероб. і доп.– К.: Вид. Дім «ІнЮре», 2000. – 568 с.
12	Громовий В. В. Мистецтво живого слова: посібн. із сучасної риторики [для старшокл. та студ.] / В. В. Громовий. – Кіровоград: Укр. гімназія, 1999. – 222 с.
13	Гурвич С. С. Основы риторики: учеб. пособие / С. С. Гурвич, В. Ф. Погорелко, М. А. Герман. – К.: Вища шк., 1988. – 248 с.
14	Єлісовенко Ю.П. Ораторське мистецтво: постановка голосу й

	мовлення: навч. посіб. ; [за ред. В. В. Різуна] / Ю. П. Єлісовенко. – К.: Атака, 2008. – 204 с.
15	Капська А.Й. Виразне читання. Практичні і лабораторні заняття: навч. посіб. / А.Й. Капська. – К.: Вища шк., 1990. – 175 с.
16	Колотілова Н. А. Риторика: навч. посіб. / Н. А. Колотілова. – К.: Центр учбової літ., 2007. – 232 с.
17	Культура фахового мовлення: навч. посіб. / за ред. Н. Д. Бабич. – Чернівці : Книги – ХХІ, 2005. – 572 с.
18	Абрамович С. Д. Риторика: навч. посіб. / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарькова. – Львів: Світ, 2001. – 240 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

- www.sau.kiev.ua – офіційний сайт соціологічної асоціації України (устав САУ, кодекс професійної етики соціолога, указ президента про розвиток соціологічної науки).
- www.useps.org– офіційний сайт українського центру економічних та політичних досліджень ім. Разумкова (представлені результати досліджень, діаграми, кількісні показники, наводяться дані порівняльних досліджень).
- www.socis.kiev.ua – сайт центру соціальних та маркетингових досліджень (Київ), викладено багатий емпіричний матеріал (результати соціологічних досліджень, публікації центру, статистичні дані).
- www.sociology.kharkov.ua– Sociology Hall, сайт соціологічного факультету ХНУ ім. В. Н. Каразіна.
- <http://www.socium.info/library.html> – бібліотека соціологічної літератури
- www.useps.com.ua/ukr/all/sociology (Архів соціологічних даних Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, м.Київ).
- www.ukrstat.gov.ua (Статистичні матеріали Держкомстату України)
- www.sociology.kharkov.ua (Домашня сторінка харківських соціологів)
- www.i-soc.com.ua (Домашня сторінка Інституту соціології НАН України)